

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta ta' l-10 ta' Gunju, 2005

Citazzjoni Numru. 796/2004

**Avukat Renato Cefai bħala mandatarju tad-ditta estera
*All. Co. s.p.a.***

Versus

J & M Aluminium Ltd

F'din il-kawża s-soċjetà attriċi qiegħda titlob il-ħlas ta' ħamest elef, erba' mija u sitt liri (Lm5,406), bilanċ ta' somma akbar, prezz ta' merkanzija mibjugħa lis-soċjetà konvenuta, bl-imgħax ta' tmienja fil-mija (8%) fis-sena mill-31 ta' Jannar 2003 sa meta jsir il-ħlas, u l-ispejjeż, fosthom dawk ta' żewġ ittri.

L-attriċi talbet ukoll illi l-kawża tinqata' bid-dispensa tas-smiġħ, taħt il-proċedura sommarja speċjali, iżda l-qorti b'dikriet tal-10 ta' Novembru 2004 ordnat illi l-kawża timxi bil-proċedura ordinarja u l-konvenuta ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

1. seħħet tpaċija bejn dak li qiegħda titlob l-attriċi u dak li kellha tiegħu l-konvenuta, u l-attriċi għarfet dan meta aċċettat il-ħlas għas-saldu li kienet għamlet il-konvenuta meta lill-attriċi f'junju 2003 ħallsitha l-bilanċ li kien fadal wara t-tpaċija; u

2. l-attriċi ma tistax tgħid illi tpaċija ma seħħitx għax iżommha milli tagħmel hekk il-prinċipju illi *fraus omnia corrumpit*.

Il-konvenuta ma hijjex qiegħda tikkontesta illi hija kellha tagħti lill-attriċi daqskemm l-attriċi qiegħda titlob fiċ-ċitazzjoni, iżda qiegħda tgħid illi seħħet tpaċija ma' dak li hi kellha tiegħu mingħand l-attriċi bħala *commissions*.

Il-fatti kif rakkontati mill-konvenuta graw hekk:

Fl-1991 kien sar ftehim bil-miktub bejn is-soċjetà attriċi, li hija taljana, u dik konvenuta li bis-saħħa tiegħu l-attriċi kienet ħatret lill-konvenuta bħala aġent tagħha, u ta' dan l-attriċi kellha tħallas lill-konvenuta kummissjoni ta' wieħed fil-mija (1%) fuq il-bejgħ tagħha f'Malta.

Barra minn din ir-rabta ta' aġenzija, il-konvenuta kienet ukoll klijent ta' l-attriċi għax kienet ukoll tixtri hi stess prodotti mingħand l-attriċi.

Ir-relazzjoni ta' aġenzija ntemmet fl-1998, għalkemm ir-relazzjoni l-oħra baqgħet għaddejja sa xi snin wara. Il-konvenuta issa qiegħda tgħid illi l-kummissjonijiet li kellha tiegħu għas-sena 1998 l-attriċi baqgħet ma ħallsithomlixi, u għalhekk tippretendi li seħħet tpaċija bejn dawk il-kummissjonijiet u l-bilanċ ta' dak li għandha tagħti hi għal merkanzija li xtrat mingħand l-attriċi. Barra minn dawn il-kummissjonijiet, il-konvenuta kellha tiegħu wkoll mija u ħamsin lira (Lm150) għal xi xogħol li għamlet għall-attriċi meta din ħadet sehem fil-Fiera Internazzjonali ta' Malta fl-2002.

L-attriċi, fil-waqt illi taqbel illi kien hemm relazzjoni waħda ta' aġent u prinċipal, u relazzjoni oħra ta' xerrej u bejjigħ, tgħid illi r-relazzjoni ta' aġent u prinċipal kienet mhux mas-soċjetà konvenuta iżda ma' Joseph Bartolo *proprio*. Joseph Bartolo huwa direttur tal-konvenuta. Qiegħda tgħid ukoll illi r-relazzjoni ta' aġent u prinċipal intemmet mhux fl-1998 iżda fl-1997, u għalhekk ma għandhiex tagħti kummissjonijiet għall-1998.

L-aħjar prova dwar min kien tassew l-aġent ta' l-attriċi, jekk hux is-soċjetà konvenuta jew Joseph Bartolo *proprio*,

kienet tkun il-kitba ta' l-1991 li biha sar il-ftehim. L-attriċi offriet illi tessebixxi kopja ta' din il-kitba, iżda l-konvenuta opponiet u l-qorti laqgħet l-oppożizzjoni u ċaħdet it-talba għax id-dokument ma ġiex esebit fil-waqt tal-kawża meta kellu jiġi esebit, skond id-dikriet tal-10 ta' Novembru 2004. Madankollu, ladarba hija l-konvenuta li kellha tagħmel il-prova tat-tpaċija, kien imiss lilha li turi illi l-istess żewġ persuni kienu debituri lejn xulxin¹, u din il-prova, fin-nuqqas tad-dokumenti li bih sar il-ftehim, ma saritx.

Tassew illi l-konvenuta tgħid illi prova illi l-kummissjonijiet kellhom jithallsu lilha u mhux lil Joseph Bartolo *proprio* saret bil-fatt illi l-fattura tat-28 ta' Mejju 1998 relativa għas-sena 1997 saret fuq *letterhead* tagħha mhux ta' Joseph Bartolo, u l-attriċi ħallset fuq dik il-fattura.

Fattura, iżda, hija dokument unilaterali maħruġ mill-konvenuta u, weħedha, ma tiddilx il-persuni fir-relazzjoni legali. Barra minn hekk, għalkemm l-attriċi ħallset fuq il-fattura, il-ħlas għamlitu lil Joseph Bartolo, kif tixhed l-ittra ta' l-attriċi tat-18 ta' ħunju 1998 bi struzzjonijiet għall-ħlas lill-*Monte dei Paschi di Siena*, u għalhekk ma jistax jingħad illi, għax ħallset fuq il-fattura, l-attriċi b'xi mod aċċettat illi tinbidel il-persuna li magħha kellha relazzjoni.

Lanqas ma jista' jingħad, kif tgħid il-konvenuta fl-ewwel eċċezzjoni, illi l-fatt illi l-attriċi aċċettat ħlas ta' dak li, skond il-konvenuta, kien il-bilanċ li l-konvenuta kellha tagħtiha, ifisser illi l-attriċi għarfet it-tpaċija. Kreditur għandu jedd, mhux obbligu, li ma jaċċettax ħlas ta' biċċa biss mid-dejn², u l-fatt li jaċċetta ħlas ta' biċċa ma jfissirx illi qiegħed jirrinunzja għall-bqija.

Il-qorti għalhekk tgħid illi tpaċija ma seħħitx għax il-partijiet ma kinux debituri ta' xulxin. Dan iġġodd għall-kummissjonijiet, mhux għall-mija u ħamsin lira (Lm150) li l-konvenuta għandha tieġu mhux bħala kummissjoni iżda għal xogħol li għamlet hi għall-attriċi. Wara din it-tpaċija, il-bilanċ li jifdal favur l-attriċi jinżel għal ħamest elef, mitejn u sitta u ħamsin lira (Lm5,256).

Ladarba r-relazzjoni ta' aġent u prinċipal ma kinitx mal-konvenuta, ma hux meħtieġ li nqisu meta ntemmet ir-

¹ Art. 1196(1), Kod. ~iv.

² Art. 1156, Kod. ~iv.

Kopja Informali ta' Sentenza

relazzjoni, u lanqas jekk kienx hemm qerq biex intemmet, kif tgħid it-tieni eċċezzjoni.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi tgħid illi seħħet tpaċija biss ta' mija u ħamsin lira (Lm150) u għalhekk tikkundanna lill-konvenuta tħallas lill-attriċi ħamest elef, mitejn u sitta u ħamsin lira (Lm5,256) flimkien ma' l-imgħax u l-ispejjeż mitluba fiċ-ċitazzjoni.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----